

Za praznik Brezmadežne.*)

(Odlomek iz govora.)

... Ti, o Marija, si naša velika, usmiljena, dobrotna, sladka Mati! Mi smo tvoji otroci, otroci tvoje bolečine: neizmerno bo vsekdar naše upanje v tvojo materinsko ljubezen. Nisi ti tista Vsemogočnost, ki ukazuje in stori, kar hoče; a tista vsemogočnost si, ki prosi in dobi, kar hoče. O, kdo še ni izkusil tvoje velike priprošnje in pomoči: nikdar še ni bilo slišati, da bi ti koga zapustila, ki je pod tvoje varstvo pribežal, tvoje pomoči prosil in se tvoji priprošnji priporočal. Zato glej nas vse pred teboj, Mati! Karkoli nam grozi nevarnosti, v vseh pribežimo k tvojemu srcu: v njem je zavetje naše. Vsi vzdihujemo pod težo greha in izkušnjav; vsi nosimo neumrjoče duše svoje v krhkih, razdrobljivih posodah... O Mati, daj očiščenja od greha, daj moči v izkušnjavah! — In življenje nam je polno telesnega in dušnega gorja; ah! skoraj nobenega očesa ni na zemlji, da bi ne bleščale solze v njem... O Mati, pomagaj! otiraj solze! — Vsi jadramo kakor po vzburkanem morju, med čermi in skalovjem, in velikokrat ne vemo več poti; a to eno vemo: če izgrešimo pristanišče zveličanja, da bomo potopljeni v prepad, iz katerega ni rešitve... O Mati, varuj nas! o Mati, vodi nas! — Marija, Mati! Ne! ne bomo obupali nad življenjem tonstran groba; ne! ne bomo se pogubili v življenju onstran groba —, če z močjo zasidramo upanje svoje ob tvojo ljubezen, Marija, Mati!...

Dr. Mih. Opeka.

*) Ta praznik je obenem orlovski praznik. Zato opozarjamo odseke, da v zmislu Poslovnika (§ 132) vsi redni člani na ta dan skupno prisostvujejo sv. maši in prejmejo skupno sv. obhajilo. (Opomba uredništva.)

Naše srce

je včasih gaj v pomladni mesečini
začaran ves v prečudno bajno sanjo.

In včasih struna je na vijolini,
ki zvoki večnosti so se ujeli vanjo ;

zelena palma in vodica na oazi,
edino hrepenenje žejne karavane ;

in včasih balzam v dragoceni vazi,
oči trpinov so na vazi prikovane . . .

Ne bodi strahopeten! Vedi, da je velikim in težkim stvarjem treba: zrele
prevdarnosti, odločne volje, pametnega ravnanja, železne glave, ognjevitiga
srcā, jeklene roke.

I. Dolenc :

O socialnem mišljenju.

Bojim se, da bo bravec, ko prebere ta
naslov, hitro listal po „Mladosti“ dalje, češ,
zopet „socializem“. Toda počasi, že radi
tega, ker — čeprav dandanes že ves svet
odmeva od „socializma“ — vendar marsi-
komu ni prav jasno, kaj je ta „socializem“.

Baš radi tega, ker smatram za potrebno,
da bi vsak človek vedel, kaj je socializem
in kaj so socialne dolžnosti, sem napisal
to in sicer z namenom, da poskusim izra-
ziti bistvo socializma v tako preprosti ob-
liki in brez učenega naklita, da bo vsak
bravec izgubil nekaj strahu pred to vsak-
danjo zadrego.

Bistvo socializma bi jaz izrazil v treh
stavkih. Prvi je vzet iz Prešernove pesmi:
Ljudje vsi bratje, bratje vsi na-
rodi. Druga dva iz sv. pisma: Kar no-
češ, da drugi tebi store, tega tudi
ti njim ne stori! in slavni izrek sve-
tega Pavla: Kdor ne dela, naj tudi
ne jé!

Brat Orel, če hočeš o teh treh stavkih
premišljevat, imaš gradiva dovolj za pre-
mišljanje na samotnih potih, kar jih boš
hodil v življenju. Videl pa boš, da v vseh
treh stavkih ni zapadenega ničesar dru-
gega nego temeljna zapoved krščanstva:
Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!
Socialno mišljenje ni nič drugega nego —
krščansko mišljenje in čim bolj si v resnici
krščanski, toliko bolj si tudi socialen.

Vzemimo samo prvi stavek:

„Da smo očeta enega sinovi,
ljudje vsi bratje, bratje vsi naródi,
da ljubiti mor' mo se prav' uk njevovi“.

Če smo ljudje res bratje, potem se moramo
obnašati drug proti drugemu kakor brat
proti bratu. To se pravi: tovarnar, ti glej
v delavcu brata, delavec, ti pa imej brata
v tovarnarju! Gospodar, ti ne stori hlapcu
ničesar, kar bi ne odgovarjalo vajinemu
bratskemu razmerju! Hlapec bodi mu zvest
kakor bratu! Uradnik, vsi ljudje, s katerimi
imaš posla, so tvoji bratje! In tako dalje!
Misli si vedno, da si ti v položaju brato-
vem, brat pa na tvojem mestu — in rav-
naj ž njim tako, kakor bi ti želel, da brat
v tvojem položaju ravna s teboj. Tako
sledi iz prvega stavka sam po sebi drugi:
Kar nočeš, da drugi tebi store, tega tudi ti
njim ne stori!

Bratje so pa tudi vsi narodi. Kakor je
med ljudmi eden bolj izobražen — more-
biti je trgovec ali uradnik — nego drugi:
kmetje, delavci in pastirji, tako je tudi med
narodi. Imamo trgovske narode, imamo
narode z razvito znanostjo in umetnostjo,
imamo narode, ki se pečajo po večini s
poljedelstvom, imamo pastirske narode.
Ali je bolj izobražen narod upravičen, da
gleda z viška na manj izobražene na-
rode? Ali so imeli n. pr. tisti domišljavci
med Nemci prav, ki so delili narode v
gosposke in hlapčevske narode (Herrenvolk
in Herdenvolk)?

Na to vprašanje bomo najbolje odgo-
vorili, če si stavimo drugo vprašanje: ali
sme n. pr. duševni delavec z nekakim pre-
zirom gledati na ročnega delavca? Vsakdo
bo takoj videl, da ne. Kajti prvič bi brez

kmeta ne bilo gospode. Če bi kmet ne pridelal živeža toliko več, da ga je dovolj tudi za tiste, ki se pečajo z duševnim delom, bi pač duševni delavci morali postati zopet kmetje. Tisti pa, ki je moral kidati gnoj in orati njivo, da so mogli drugi med tem študirati, ni utegnil brati knjig in se učiti lepo pisati za časopise in knjige. Zato ima pravico, da od izobražencev zahteva, da pri svojem delu vedno mislijo tudi nanj, ki je izobrazbo omogočil.

Prav podobno je z narodi. Nekateri narodi so imeli priliko, da so se izobraževali, gradili železnice, pisali knjige, drugi pa so med tem stali na straži, da so imeli srečnejši narodi priliko in čas za svoj razvoj. Klasičen zgled v tem oziru so baš balkanski narodi. Stoletja je ležala na njih turška mora. Od dveh strani so skušali mohamedanci zasesti Evropo: najprej na Španskem, kjer so se držali dolga stoletja, pozneje pa na Balkanu. Na Španskem je polumesec zašel že pred pol tisočletjem, na Balkanu pa deloma pred 100 leti, deloma pred 50 leti, deloma pred desetimi leti. Kjer je sijal polumesec, tam ni bilo — solnca, tudi ne solnca kulture, solnca razvoja; tam je gospodovalo mrtvilo. Če bi bili mohamedanci ostali v Španiji in si morebiti podvrgli še Francijo, kakor so nameravali, ter tam ostali, bi poznala danes tudi ponosna zapadna Evropa — turške razmere. Zato pa zapadna Evropa nima nobenega vzroka, da bi se norčevala iz kulturne zaostalosti vzhoda, zlasti ne, če pomisli, da je te zaostalosti v veliki meri sama kriva, ker je pozabila, da so tudi tisti narodi njeni bratje, ki ječe pod turškim jarmom.

Oglejmo si sedaj še tretji stavek, ki nam kaže pot do socialnega mišljenja. Kdor ne dela, naj tudi ne jé! Iz tega stavka sledi tudi, da naj tisti, ki le malo dela, tudi le malo je. V jezik socializma prevedene, bi se besede sv. Pavla glasile: Vir premoženja bodi delo!

Ko bereš te besede, dragi fant, sediš morebiti doma v hiši za mizo. Kdo je sezidal hišo, v kateri prebivaš? Kdo je napravil papir za „Mladost“, kdo jo je tiskal, kdo spravil iz Ljubljane do tebe? Pogled skozi okno ti kaže sadna drevesa, ti kaže njive: kdo je sadil drevje, kdo napravil iz gozdov njive? Če bi bil prišel recimo pred šest tisoč leti v te kraje, sedaj tako prijazne in udobne — kaj bi bil našel tu? Samo divjino! Vse, kar nam dela življenje lepo, kar nam sploh omogoča življenje, vse je produkt dela! Vse je napravil delavec. (Pod delavcem razumem tu vsakega,

ki dela, torej tudi kmeta, stavca v tiskarni, urednika i. t. d.) Hiše, v katerih stanujemo, so produkt dela; delavčev znoj je spremenil pašnike v vrtove, delavčev trud je iznašel pisavo, iznašel tiskarsko obrt, očistil jezik in mu dal določno obliko; pridne roke so gradile ceste in železnice; vsega napredka naše dobe se držita neločljivo trud in skrb sedanjega in vseh preteklih rodov. Mi vsi uživamo sadove tujega dela in naši potomci bodo uživali sadove našega dela. Nikdo ne more reči, kar sem, sem postal iz samega sebe. E, tovarnar, če bi ne bilo delavcev in železnic in odjemalcev, ti bi ne postal to, kar danes si. In ti, ki se ponašaš s svojo učenostjo: da se niso na polju duševnega dela trudili milijoni, presneto malo bi bil napredoval ti sam s svojo brihtnostjo!

Še enkrat ponovimo: mi uživamo neprestano sadove tujega dela. Zato pa dajemo mi drugim sadove svojega dela. Jaz n. pr. delam čevlje, jem pa krompir, ki ga je pridelal tisti, ki je nosil na svojih nogah proizvod mojega čevljarskega dela. Ljudje smo pač ena družina, v kateri ima vsak svoje delo.

Zgodi se včasih, da napravi večja družba skupen obed pri izletu. Vsak prinese s seboj nekaj in izroči to skupni mizi. Kako bi bil sedaj tisti v zadregi, ki bi jedel pri skupni mizi, pa bi ne bil ničesar za kosilo prispeval?

Tak nepridiprav je tudi tisti človek, ki uživa produkte dela drugih, sam pa ničesar ne prispeva za skupno jelo! Naj se pri tem nikdo ne izgovarja: Jaz imam denar, meni ni treba delati; saj vse, kar snem „plačam“. — E, brate, saj ne jemo — denarja, ampak produkte dela! Misli si, da bi vsi ljudje imeli denar in se postavili na tvoje stališče: „meni ni treba delati, ker imam denar!“ Svet bi končal od lakote, čeprav bi bili na svetu sami milijarderji!

L. 1894. je začel izhajati v Ljubljani prvi slovenski krščansko-socialni delavski list Glasnik pod Krekovim uredništvom. Krek je napisal na prvo stran lista daljšo pesem v več kiticah. Vsaka kitica se pa konča z besedami: Delu slava, delu čast!

In ti, fant, ki težko delaš z rokami, ki sedi izmučen v pisarni, ki opravljaš kakršnokoli potrebno delo, zavedaj se, da je človek tem bolj socialen, čim bolj izvršuje svojo stanovsko dolžnost!

Sklepam: čim bolj se boš trudil, da se vglobiš v krščanstvo in ga udeležiš v življenju, toliko bolj boš socialen in toliko več boš imel v sebi res socialnega mišljenja.

Jaz, jaz, jaz — — —

(Fabula za vse.)

„Jaz kažem sekunde — to je najvažnejše!“ je rekel sekundni kazalec.

„Minute so pač bolj važne!“ je zaklical minutni kazalec.

„Jaz pa mislim, da so ure še važnejše!“ je pripomnil urni kazalec.

„Toda brez mene ne morete sploh ničesar pokazati“, se je bahavo oglasil plošček s številkami.

„Kaj sekunde, kaj minute, kaj ure in številke na ploščku, jaz sem vse!“ je nevoljno zaropotalo kolesje.

„Ha, če te jaz v tek spravim!“ je s posmeškom dostavil človek. „Vsi ste iz mene! Jaz sem vas izumil in ustvaril!“ —

Dobri Bog v nebesih pa je molčal — — —

Otokar Janez:

Delitev dela v organizaciji.

(Konec)

Ljubi moj Štefan iz Mrzlega Loga, čemu te vendar vlačim po listih in časopisih? Ali bi ne bilo bolje, da bi pozabil náte in na tvoja čudaštva? Veš, saj si mi bil že pozabljen, celo skozi več let. Nekoč si pa kar nenadoma zopet oživel v mojem spominu in ta spomin je bil tako živ in resničen, da sem te takorekoč videl pred seboj, kakor da si padel iz neba — ravno predme.

Bom pa povedal, kako je bilo.

Čisto slučajno sem dobil v roke orlovski Poslovnik, II. izdaja. Malomarno sem ga odprl in začel po njem listati. Tu pa tam sem nekoliko postal in bral vrsto za vrsto. Toda v teh bukvicah so bile reči, kakršnih še v nobenih drugih nisem videl, zato tudi marsičesa razumel nisem. To me je razdražilo. Saj sem vendar — primojdunaj! — učen človek, pa da bi me ravno tele drobne bukvice takole v kozji rog ugnale! Ne boš! Vlegel sem se podolgem pod lipo in sem začel prav počasi in od kraja, stran za stranjo. Šlo je in sproti sem vse razumel. Ko sem prišel do konca, sem tudi celoto razumel. Z zadovoljstvom sem odložil Poslovnik in sem si dejal: Hvala Bogu, še ni moja betica kar tako!

Toda nekaj drugega si nisem mogel hitro razložiti. Med branjem mi je bilo tako čudno, Bog ve kako. Zdelo se mi je, da doživljam novo spoznanje in vendar se mi to doživetje na drugi strani ni zdelo novo. Nekoč se mi je že moralo nekaj takega zgoditi, toda kdaj in kje, to kar ni hotelo v spominu na površje. Ko sem brodil z mislimi po globinah in širinah spomina, si kar nenadoma stal pred menoj ti — moj dobri Štefan! Takoj sem razumel, zakaj si prišel. O, v Poslovniku je bilo brati vse drugačnih reči o vodstvu organizacije kot si ga ti nekdanj za zgled postavljaj v Mrzlem Logu! Zato boš oprostil, Štefan, če javno

zapišem, da sem se ti takoj prvi trenutek zasmel — pa ne iz prijaznosti, ampak zavoljo pomilovanja! — čeprav si se po tako dolgem času zopet enkrat pojavil v mojem spominu.

Pa to še ni bilo tisto, kar sem iskal. Tisto čudno občutje v meni je ostalo in še vedno nisem mogel pretuhtati, na kaj me vse to spominja. Biti je moralo nekaj starega in vendar tako novega obenem. Dvignil sem se izpod lipe in sem stopal med drevjem sem in tja. Takrat je v zvoniku udarila ura šest, v tovarni tam za cerkvijo je pa zatulila tovarniška sirena ter naznanjala delavstvu svobodo in zrak . . .

Obstal sem kot ukopan, kazalec desne roke mi je sam od sebe ušel na čelo in se mi je hotel zapičiti v centralo možganske organizacije. Pa ni bilo treba: V tistem trenutku je bila uganka — rešena! In rešitev te unganke mi je tako razširila duševno obzorje, kot bi najmanj pol leta sedel pri knjigah in študiral, kakšen je svet tam zunaj.

Vedel sem namreč: Tákole občutje kot danes — sem imel tisto uro, ko sem stopal v tovarni za krtače iz sobe v sobo, iz dvorane v dvorano. Odkod enako občutje? Mojster krtačar v predmestju in Štefan v Mrzlem Logu — en par! Tovarna za krtače v mestu in orlovski Poslovnik — drug par! —

Orlovska organizacija in delitev dela.

Ali je sploh treba, da še pišem? Saj sem menda že vse povedal, naprej si bodo pa moji bravci sami mislili. Prav! Kar mislite si, jaz bom pa vseeno še nekaj napisal — če ne zavoljo vas, pa zavoljo sebe. Je le dobro, če se vsaka misel do nekega konca premisli.

Ko sem Poslovnik poznal in razumel, sem se napravil v Ljubljano, da bi videl,

če je vse tisto res, kar sem v Poslovníku bral. Med potjo sem še vedno v mislih primerjal Štefana in Poslovník — mojstra krtačarja in tovarno za krtače. Sam ljubi Bog ve, kje je sedajle Štefan? Prav precej žrtvujem tistih par dinarjev in mu pošljem Poslovník. Silno me zanima, kaj bi Štefan na to rekel — ali bi se spomnil na svoje organizacije v Mrzlem Logu? Toda, kaj mislite — ali bi imel Štefan sploh čas — Poslovník prebrati — — —?

In jo primaham v Ljubljano. Orlovska organizacijska tovarna je v Ljudskem domu, to itak veste. Tja sem se napotil in sem mislil potrkati na kakšna vrata. Komaj pridem v prvo nadstropje, srečam ondi mladega moža in ga spodobno pozdravim. Odgovori mi: Bog živi! Vprašal sem ga, če bi si mogel ogledati delitev dela v orlovski fabriki. Po tem vprašanju me je mož tako pomenljivo pogledal, da sem spoznal: ni mu nevšečno moje vprašanje — inponira mu! Tudi se mi je prav prijazno, vendar malo hudomušno nasmejal. „O, zakaj ne“, je dejal, „samo rad bi vedel, kdo ste in odkod. Kaj vas je pa prignalo k nam?“ Povedal sem, da sem Otokarjev Janez in še nekaj drugih reči sem dodal v svrhu priporočila. In odgovoril mi je: „Jaz sem pa t. č. predsednik Podzveze, ki sem bil že večkrat ne z ravno majhnim ploskanjem izvoljen na to mesto“. In se je zopet smejal, kot bi ne imel na vsem svetu nobenega drugega posla.

Za trenutek sem izgubil spoštovanje pred tem možem. Predsednik Podzveze je, pa se takole podomače vede in — čas imal! O, Štefan v Mrzlem Logu je bil manjši predsednik, pa ni imel nikoli časa . . . Naprej pa nisem utegnil misliti, ker me je mož že potisnil skozi vrata in mi začel razlagati in razkazovati.

Najprej me je vedel v pisarno. Vse mi je pokazal. Predstavil mi je podzveznega tajnika, ki je ravno narekoval tisti „klopotiči“ — strojepiski. V sosedni sobi je slonel blagajnik nad velikansko knjigo. Tudi njemu me je predstavil. Šla sva še v tretjo sobo, ki je bila prazna. Predsednik mi je povedal da se tu notri vrše seje.

Na drugi strani hodnika sva šla v sobo za prosveto. Notri najdeva odbornika za prosveto in pet do šest drugih gospodov okoli njega. Povedali so mi, da je pravkar minila seja prosvetnega odbora. Odbornik za prosveto se mi je zdel znan gospod — ko sem delal maturo na gimnaziji, je bil moj profesor. Spoznal me je in me precej vprašal, kako in kaj je sedaj z menoj. Predsednik je pa pogledal na uro in je

dejal: „Le brž, gospod Otokar, imava še nekaj pogledati, da ne zamudim seje! Vsak čas bo treba v sejo sobo!“ Greva torej dalje in prideva v sobo za tehnično delo. Samo načelnik je hodil v njej semintja, gledal je v notes in imel zelo nagrbančeno čelo.

Še Nabavno zadrugo sva si ogledala — potem sem se hotel posloviti. Pa do seje je še nekaj minut manjkalo. Zato me je predsednik spremil prav doli na cesto. Pokazal mi je dva gospoda, ki sta od daleč prihajala proti nama. „Vidite“, je dejal, „to sta naš podpredsednik in odbornik za organizacijo“. Ko smo se predstavili, smo se še malo pogovorili. Jaz sem dejal:

„Gospodje, ali ste zmerom takole v Ljudskem domu?“

„O kaj še“, so dejali, „Kje moremo! Vsak ima svoj poklic in še kaj poleg. Pridemo skupaj k sejam, poprej pa vsak za sejo pripravi s pomočjo svojega odbora — saj poznate naš Poslovník“.

Razumel sem tudi da se tu kljub delitvi dela ne more razpasti kakšna enostranost, ker redne predsedstvene seje dajo vsakemu odborniku pregled čez celoto in ta pregled — če je potrebno — vsak odbornik presadi tudi v svoj pododbor.

„Gospodje“, sem dejal, „kaj se pa pri vas zgodi, če se temu ali onemu med vami pripeti, da ne more voditi več svojega dela v organizaciji?“

„Kaj se zgodi“, se je pomilovalno smejal predsednik, „ni ga, pa je! Pri nas smo na to zmerom pripravljeni. Nikogar ne silimo, če spoznamo, da mu delo pri nas kjerkoli in kakorkoli škoduje. Posebno, če mu brani poklic družinskega očeta ali kaj takega. Zavedamo se, da je organizacija zavoljo ljudi, ne ljudje zavoljo organizacije. Organizacija mora imeti pred očmi blagor poedinca. Ni prav, če se vržeš z vsem svojim bistvom v organizacijo samo zavoljo organizacije, pri tem pa pozabiš, da si kljub organizaciji človek z vsemi obveznostmi dobrega človeka“.

„Razumem“, sem dejal (in je spet stal Štefan v spominu pred menoj), „toda tem bolj je potrebno moje vprašanje, kako napravite, če kdo odleti. Kolikor sem jaz drugje videl, ni bilo nič hudega, ker je vzel predsednik vse delo nase, če je koga iz odbora zmanjkalo. Vaš predsednik je pa komoden gospod — delo vseh mi je pokazal, samo svojega nič“.

Predsednik se je tako od srca smejal, da ni mogel odgovoriti. Zato je dejal podpredsednik:

„Če kdo odleti, prevzame njegovo delo kdo drugi iz njegovega pododбора. Skušamo

gledati na to, da si vsak izvežba močno četo namestnikov. Seveda se vedno ne posreči, ker je pripravnih ljudi zmerom premalo na ponudbo in na razpolago. Za silo pa že gre. O, koliko jih je od nas že šlo: šli so za kruhom drugam ali kakorkoli drugače niso mogli več sodelovati, pa za vsakim se je vrzel še dosti dobro zamašila. Le to si zapomnite: med resnimi ljudmi nihče ni nenadomestljiv! Kar se pa našega predsednika tiče, rečem tole: Dosti ima dela, prav dosti! Podrobnosti ne bom našteval, toda če bi drugega ne imel, mora veliko misliti, da vzdrži nad vso orlovsko tovarno točen pregled. Če bo vse sam delal in prevzemal nase delo drugih odbornikov, — kdo bo pa zanj mislil?

Če hočete, da bo organizacija hitro razpadla — kar vse naj ima eden! Boste videli, postal bo mašina, misliti bo pozabil. Potem je pa z društvom: requiescat in pace!

„Amen!“ je zaklical skozi okno profesor, odbornik za prosveto. „Točnost, gospodje, točnost!“ In je kazal uro, ki je kazala sedem minut čez napovedan čas.

Predsednik mi je stisnil roko v slovo in je še dejal: „Oprostite, profesorsko sitnost poznate, zato moramo iti“. In se je spet smejal, da mi je bilo toplo v dno duše — — —

Ko sem odhajal, je bil poglaviten moj vtis: Orlovski Poslovnik pusti ljudem, da ostanejo ljudje. In je nekaj vredno! Štefan, moj dobri Štefan — ti si bil pa — mašina!

Preden besedo izgovoriš, jo trikrat opili; da ne bo ostra ne do Boga, ne do tvojega bližnjega, ne do tebe samega.

Dr. Basaj:

Deleži za zadrugo „Stadion“.

Ker gre leto 1924 hitro h koncu, se moramo pogovoriti o važni in nujni zadevi: o deležih orlovskih odsekov za zadrugo „Stadion“.

Važna je ta zadeva, ker mislim, da se danes skoro vsi zavedate, da je zgradba Stadiona velika naloga orlovske organizacije, ki jo bomo mogli le v skupnosti, le z vztrajnostjo in le s požrtvovalnostjo izpeljati.

Nujna je zadeva, ker moramo vsaj v glavnih obrisih dograditi Stadion za slovanski orlovski tabor v avgustu 1925. Na Stadionu se bo tedaj vršilo slavnostno zborovanje, na Stadionu bodo veliki telovadni nastopi naših in čeških Orlov. Pričakovati moramo, da nam bodo bratje iz Čehoslovaške republike v velikem številu vrnili naš brnski obisk iz l. 1922. Zato moramo hiteti, da jim pokažemo orlovski Stadion vsaj v glavnih obrisih.

Spomladi je Orlovska podzveza podvzela zbiralno akcijo za Stadion. Podzvezni svet je napravil v tej zadevi obvezne sklepe. V čem obstoji ta zbiralna akcija? Zbiralna akcija obsega dosedaj v glavnem troje: 1. zbiranje osnovnih kamnov po 100 Din pri premožnejših; 2. zbiranje prispevkov v denarju ali naturi med ljudstvom z nabiralnimi polami; 3. zbiranje deležev pri orlovskih odsekih in sicer glasom sklepa Podzveznega sveta po en delež na tri člane, t. j. po 100 Din na tri člane.

Danes na kratko samo o tretjem delu zbiralne akcije, o deležih. Stadion bo gradila posebna zadruga, ki se imenuje **Stavbena zadruga Stadion v Ljubljani**. Ker je to, kakor vse druge zadruge, družba z neomejenim številom članov, lahko pristopi k zadrugi in vplača delež vsak, kdor ima veselje in zanimanje za zgradbo Stadiona. Ako vplača vsaj en delež t. j. 100 Din, ima potem kot član pravico odločevanja pri zadrugi, ker bo Stadion last zadruge, torej last članov. Kot člani pa lahko pristopijo ne le fizične osebe, ampak tudi društva, ki so samostojna, torej tudi orlovski odseki.

Zakaj je Podzvezni svet sklenil, naj odseki pristopijo k Stavbeni zadrugi Stadion in vplačajo do konca l. 1925 na vsake tri člane po en delež? Pri vsaki zadrugi odločujejo člani. Čim več deležev ima kak član, tem več ima tudi pravice odločevanja. Stadion je za Orle tako važen, da moramo pri njem imeti odločilno besedo. Odločilno besedo pa bomo imeli, ako bo večina deležev v rokah orlovskih odsekov in Orlovske podzveze. Evo, to je glavni razlog za navedeni sklep Podzveznega sveta.

„Lahko je skleniti, a težko izvršiti. Od kod pa naj jemljemo denar, saj imamo drugih izdatkov dovolj, saj komaj članarino plačujemo“, take in enake ugovore slišim že naprej od nekaterih odsekov. Ugovorov je lahko veliko, toda vsi ugovori ne držijo, ako je pri bratih in pri odsekih glavni po-

goj, to je zavednost in dobra volja. Od zavednosti in dobre volje zavisi, ali bomo Stadion dogradili ali ne. Od zavednosti in dobre volje zavisi, ali se bodo dala z zbiralno akcijo, ki jo vodi orlovstvo, dobiti za zgradbo potrebna sredstva.

Da se pa vendar odseki ne bi izgovarjali, tembolj ker je do konca l. 1924 glasom sklepa Podzveznega sveta treba vplačati že prvo polovico deležev, t. j. na vsake tri člane po 50 Din, hočem v naslednjem prav kratko opozoriti, kako naj postopajo odseki, da spravijo skupaj za deleže potrebni denar. Ne rečem, da se ta način da izvesti povsod, nasprotno: prepričan sem, da je še dosti drugih načinov, ki jih bodo odseki sami našli.

Prvo je, da premožnejši člani sami vplačajo na nje odpadajoči del. Ker ima odsek za vsake tri člane vplačati en delež, odpade približno na člana 33 Din, oziroma do konca tega leta polovico tega zneska 16 Din 50 par. Vsak član, ki je sam oziroma so njegovi starši premožni, naj tak znesek takoj vplača.

Drugo je, da pravtako vsi starešine takoj vplačajo na nje odpadajoči znesek, to je po 33 Din. Starešine so navadno v veliko boljših gmotnih razmerah nego člani, saj so povečini gospodarji; treba jih je na to dolžnost samo opozoriti in ob prvi priliki zneske izterjati.

Tretje sredstvo za odsek pa je pod-

porne članarina. Marsikje pozabijo na podporne člane, na ta važen vir dohodkov za odsek, in je vsled tega škoda dvojna: škoda za podporne člane, ker niso bili opozorjeni in so najbrže pozabili, da so podporni člani odseka; škoda za odsek, ker je pustil ta vir neizrabljen. Veste pa, da podporne članarina znaša najmanj polovico tega, kar plačuje vsak član na Podzvezni članarini. S podporno članarino boste gotovo dobili toliko sredstev, da iz tega vplačate vse deleže, torej tudi za one člane, ki so revnejši in ne morejo prispevati po 33 Din, oz. 16 Din 50 par.

Četrty način bi bila **odsekovna prireditiv**, v tem času zlasti akademija ali pa dramatična predstava. Ako je prireditiv dobro pripravljena, ima odsek v prvi vrsti velike moralne koristi, ker so se s pripravami razvile njegove sile. Ima pa tudi gmotne koristi, ker se pomaga s prireditivjo odsekovni blagajni.

Lahko bi še naprej navajal druga sredstva, a zdi se mi nepotrebno. Kot rečeno, sami boste najlažje po krajevnih razmerah našli najpripravnejši način, kako dobiti primerna sredstva za plačilo deležev. **Vse zavisi od zavednosti in dobre volje!** Ako boste imeli to dvoje, ne boste iskali izgovorov, zakaj ne morete plačati, temveč boste hitro in z uspehom poiskali sredstva, ki vam bodo plačilo deležev omogočila.

Škender:

Postludij.

Zakaj, o zakaj nisem slavec,
ki Tvoji slavi peva?
zakaj, o zakaj nisem slavec,
ki Tebi droboleva — — —

Še danes poje hvalnice
kot jih je vedno pel,
pa je le daljni odmev
prastare pesmi ujel — — —

A jaz?
Jaz nosim v sebi Večno pesem — Tvoj obraz,
in vendar moje prazno srce jeclja
kot prerok svetopisemski:
„a — a — a —“

Pred ljudmi bodi mož — pred Bogom otrok! —

Prava, močna volja dela povsod čudeže.

Nič ga ni izučilo.

(Podoba iz življenja.)

Peljal sem se z brzovlakom, kakor se jih pač dandanes mnogo vozi. Vlak je hitel, kakor blisk so švigala mimo oken drevesa in poslopja. Peljali smo se po planjavi. Gledal sem skozi okno. V daljavi sem opazil samotno hišo, kakih tristo korakov je stala od proge. Ko se je brzovlak bližal tej hiši, sem videl, da je planil iz nje pes in tekel proti vlaku. Strašno je tekel in strašno lajal. Čudil sem se, da more pes tako strašno teči in zraven še tako strašno lajati. Pa z vsem lajanjem ni mogel prevpiti hrupa vlaka in z vsem strašnim tekom ni mogel vlaka prehiteti.

In pot, ki jo je pes v teku naredil, je bila velika vijuga. Kajti pes je pritekkel iz hiše še predno je vlak šinil mimo in tako stal proti vlaku od vzhoda, ko je ta prihajal od zahoda. In ker vlak ni obstal, je tekel pes proti jugu, in ker je vlak brez premora švignil mimo, je tekel proti jugozahodu in zahodu. In zahodno od hiše je padel vsakokrat v precej globoko jamo, se najmanj trikrat prekucnil, se zopet pobral, se potresel, postal za hip — in odšel nato počasnih korakov domov. Vlak pa je hitel dalje. Črez mesec sem se peljal po isti poti. In

glej, pes je naredil vse prav tako, kakor sem ga videl storiti prvič.

In tri mesece pozneje sem se peljal isto pot. Pa glej, pes je naredil vse prav tako, kakor je naredil prvič.

In tri mesece po tistem sem se peljal zopet isto pot. In glej, pes je naredil enako, kakor je storil prvič.

In zopet tri mesece potem sem se peljal z istim vlakom in isti pes je doživel tam pri tisti hiši prav iste izkušnje na prav isti način. Nič ga ni izučilo.

Takrat sem se spomnil, da je vse to kakor pri ljudeh. Pri ljudeh, ki naj bi se z njimi zgodilo sambogvekej, pa vendar ne opuste svojih neumnosti in ne odnehajo od svojih norosti. Kakor je ta pes dan za dnem pazil na vlak, se ob prihodu vzdignil in švignil iz hiše proti njemu ter se vsakokrat prekucnil v jamo — tako so tudi ljudje, ki vztrajno in dosledno hite dan za dnem za svojimi norostmi, nagnjenji in strastmi in jih prav nobena izkušnja ne izuči.

In še ena — smešna — misel me je obhajala takrat, vprašanje namreč, kaj vendar bi bilo storilo ubogo sčene z vlakom, če bi ga bilo dohitelo — — —?

Br. Nardžič:

Najvažnejše pri vzgoji k disciplini.

(Predvsem za naraščajske vodje in vaditelje.)

V orlovski organizaciji mnogo govorimo in pišemo o disciplini. Približno tudi vsak Orel ve, kaj ta beseda pomeni. Težje je pa to dopovedati malim, našim naraščajnikom. Pa tudi ni treba. Saj je neizmerno več vredno, da znajo disciplinirano živeti kot da znajo povedati, kaj je disciplina.

„Disciplina“ je kolikor toliko tuja in učena beseda, čeprav se je v naši organizaciji že močno udomačila. Če naobrremo njen pomen na naraščaj, na deco sploh, je pomen izraza „discipliniran biti“ skoraj isto kot „ubogati“, „pokoren biti“. Če imaš v naraščaju ubogljive Orličke, boš imel najlepšo disciplino. Zato hočem spregovoriti nekaj o važnosti pokorščine pri naraščajnikih in o tem, kako naj vodja in vaditelj svoje male k pokorščini vzgajata.

1. Veličastvo pokorščine.

Pokorščina je na vzgojnem polju nad vse imenitna beseda. Pokoren biti se namreč pravi, ukloniti svojo voljo volji drugega

človeka. Za vzgojo lastne volje je neizogibno potrebno, da znaš biti odjenljiv nasproti sočloveku, da se znaš podvreči njegovi volji. Zato je ves uspeh vzgoje odvisen od tega, kako se ti bo posrečilo, naučiti gojenca pokorščine. Pokorščina je namreč tista sila, ki zatre v mladem srcu samoljubje, ali ga vsaj toliko v ozadje potisne, da more do srca — vzgojiteljeva beseda.

„Uči se pokorščine“, to je najvažnejše bogastvo, ki ga moreš dati dečku ali deklici na življenjsko pot. „Uči se pokorščine napram materi in očetu, napram učitelju in vsakemu vzgojitelju, da boš mogel takrat, ko boš zrel človek, biti pokoren zahtevam poklica, zahtevam zakonov, države, cerkve, vesti! Uči se v mladosti, da, že v najnežnejših otroških letih pokorščine, da boš mogel nekdanj biti discipliniran. Ko dorasteš, bo pomenila zate disciplina nekaj več kot zgolj voljno ubogljivost. Takrat boš moral sam sebe vladati. Nikoli pa ne boš tega zmogel, če se ne boš navsezgodaj naučil — ubogati!“

To so imenitne besede! Seveda ne bomo takih besed govorili malim — saj bi jih ne razumeli. Previsoko govorjenje je to zanje. Pomen teh besed pa moramo mi odrasli do dna razumeti, potem se bomo na vso moč potrudili, da bomo malim vcepili — kaj? Nikakor ne pouka o pokorščini v njihovo glavo — pač pa — in to brez mnogih lepih besed — čednost pokorščine v njihova srčeca. Kako to doseči, o tem pozneje.

Pokorščina je nekaj skrivnostipolnega. Je nekaj, kar dviga človeka visoko nad žival. Žival pozna le silo, primoranost, ali pa naravni nagon, ki jo žene brez notranje odločitve sem ali tja. Tudi žival uboga — ali kako drugače uboga človek! Človekova pokorščina je svobodna žrtev notranje osebnosti. Ta pokorščina posega iz čutnega sveta v duhovni svet. Človekov duh se ukloni pred duhom drugega človeka. Zato je pokorščina nekaj velikega in je v stanu, ustvariti velike reči, ki imajo trajno vrednost.

Razume se, da ni vsaka pokorščina enako vredna. Kakršen je njen nagib, taka je njena vrednost. Pokoren je bil Abraham, ko je spremljal Izaka na goro Morijo, da ga žrtvuje Bogu. Pokoren je bil Izak, ki je voljno nesel butaro drv in korakal poleg očeta. Pokorni so bili tudi hlapci, ki so ubogljivo čakali ob vzožju gore. Ali pa je bila pri vseh pokorščina enako vredna?

2. Vrste pokorščine.

Glede nagiba se dajo razločevati štiri vrste pokorščine: pokorščina iz strahu, pokorščina v upanju, pokorščina iz zvestobe in pokorščina iz ljubezni.

Pokorščina iz strahu ni radovoljna. Volja se sicer odloči, da se bo uklonila, toda spremlja jo neprijetno občutje. Na tihem godrnja in si misli: če bi ne bilo onega strašila, nikoli bi me ne imeli! Tako naj pa bo, če že mora biti. — To je suženjska pokorščina, ki se že kolikor toliko približuje živalski ubogljivosti. Taka pokorščina je za človeka nečastna — vendar ima to dobro na sebi, da vendarle zabrani napačno dejanje.

Pokorščina v upanju ima za glavni nagib — plačilo. Če bi ne bilo obljubljenega plačila, bi tudi pokorščine ne bilo. Je torej preračunjena pokorščina. Drži se zlasti dninarjev in najemnikov, pa tudi ljudi, ki hočejo na vsak način zlezti kam naprej — zato ustvarja te vrste pokorščina še drugo nevarnost: da bo tisti človek postal hinavec in lizun. — Kljub temu je ta vrsta pokorščine dokaj boljša od prve.

Mnogo višje stoji seveda tretja vrsta, pokorščina iz zvestobe. Katera gonilna sila je na delu tu? Vest in čut dolžnosti! Ta pokorščina gre na delo z vso notranjo vdanostjo, ker se zaveda, da spada vestno in pridno delo k človekovi značajnosti. V to vrsto spadajo zvesti služabniki, marljivi uradniki i. t. d. — Morebiti ni vedno enako lahka ta pokorščina, morebiti zahteva velikih notranjih bojov, preden se uveljavi — in kolikor več je zahtevala bojov, toliko več je pozneje vredna.

Najvišjo stopnjo je dosegla pokorščina iz ljubezni. Pri njej sta volja in srce v popolnem soglasju. Zdi se, da so se plameni ljubezni spremenili v krepko voljo in pogazili v zmagovitem poletu vse nižje nagone, ki bi utegnili ovirati udejstvovanje. Kdor se je povzpел do take pokorščine, občuti vso lepoto otroške vdanosti bodisi napram Bogu, bodisi napram staršem in vzgojiteljem.

3. Kako so te stopnje pokorščine razvrščene pri poedinih ljudeh?

Iz doslej povedanega je razvidno, da so našteje štiri vrste pokorščine, obenem tudi štiri njene stopnje. Toda ne smeš misliti, da se pokorščina v poedinem človeku vedno takole stopnjuje in da raste od manj popolne navzgor do popolne. Nikakor ne! Več teh stopenj najdeš prav lahko drugo poleg druge v enem in istem človeku ob istem času. Tudi boš našel, da se stopnje v različnih časih zelo menjavajo — zdaj navzgor, zdaj navzdol. To je odvisno od različnih vplivov.

Dober otrok začne kar z najvišjo stopnjo. Mater ljubi in prav zato jo tudi uboga. Ko bo iz otroka zrasel mladenič — kdo ve, če bo takrat še iz ljubezni ubogal? Zdi se torej, da hodi človek glede pokorščine rakovo pot — čimbolj dorašča, na tem nižjo stopnjo pada. Toda to je le na videz tako. V resnici malo dete še nima čednosti pokorščine, ampak uboga iz komaj zavestne ljubeče vdanosti. Takrat še nima nikakih bojov, ne doživlja viharjev v sebi. Ko pa dorašča, se pojavljajo težave, katerim pač dostikrat podleže, zlasti če je sam sebi prepuščen. Ako je pa pod dobrim in skrbnim vodstvom, premaguje slaba nagnjenja v sebi in več ko doživi zmag. bolj dozoreva njegova uklonljivost pod tujo voljo v resnično čednost pokorščine.

Pokorščina je tista krepost, ki najdalje ohrani otroka v njegovem otroškem paradizu. Dokler malo dete uboga, je v njegovi notranjosti popolno soglasje. Zadovoljno

se igra, zadovoljno se suče okoli staršev, zadovoljno leže spat, zadovoljno vstane. Neubogljivost, trma, upornost — to so večinoma prvi grehi, ki pahnejo malega Adama ali malo Evico iz paradiza nedolžnosti. Zato opazujemo, da še v šolski dobi marsikak otrok ne ve drugega greha kot edino tega: Mamo sem žalil ali mame nisem ubogal. Če se pa zaveda, da je mama ž njim zadovoljna, ga tudi račun pred Bogom prav nič ne skrbi.

4. Kako se dete pokorščine uči?

Naši naraščajski vodje in vaditelji seveda ne stojijo pred nalogo, da bi morali deci vcepljati šele prve pričetke pokorščine. Njihova deca že od doma in iz šole pokorščino pozna. V organizaciji je treba samo krepko dalje zidati, da ob spretnem vodstvu tista komaj zavedna pokorščina dorašča in doraste v popolno discipliniranost, ki se hoté in zavestno pokori, čemur se pokoriti ima. Kljub temu je dobro, če na tem mestu nekoliko pokažem pot, po kateri si otrok polagoma pridobiva čednost pokorščine od najmanjših početkov navzgor.

Rekel sem že, da je pokorščina prva čednost, ki jo je treba otroku vcepiti. Razume se, da v prvih letih, ko se otrok razvija, ne more biti govora o resnični pokorščini, ker takrat še ni razvita v otroku volja. Brez sodelovanja volje pa ni prave pokorščine. Kdaj neki v otroku dozori volja do tiste stopnje, ko prevzame vodstvo in oblast v duševnem življenju otroka? To je težko povedati — vendar je več ali manj dognano, da se preden se je razum razvil do pametnega mišljenja. Če se smatra torej o otroku, da se s šestim letom v normalnih razmerah pameti zaveda, moramo glede volje poseči nazaj in misliti, da že okoli 5. leta otrok lahko po človeško hoče, oziroma noče.

Modra in uvidna mati bo potemtakem takole ravnala: Najprej bo s pazljivim očesom odstranjala vse morebitne priložnosti, ki bi utegnile dete zapeljati do napačnega dejanja. Dveletnemu otroku n. p. ne bo dopovedovala: Ne smeš pomakati roke v krop! Rajši bo previdno skrbela, da

dete sploh v bližino kropla prišlo ne bo. — Dalje bo dete k primernemu ravnanju stanovitno navajala. Ne bo mu n. p. pravila: Veš, ti si še majhen, moraš zgodaj spat, temveč brez posebnih naukov ga bo zgodaj spravila v posteljo. Ne bo mu pridigala: Veš, rokice moraš imeti vedno snažno umite! Rajši mu bo sama umila roke večkrat na dan, zlasti če bo res umazana na njih. Kakor hitro bo pa dete samo zmožno umivanja, mu bo le pomagala, bolj in bolj pa bo prepuščala to opravilo otroku samemu. Tako se bo otrok navadil, da bo skoro nezavestno vedel, da je treba hoditi zgodaj spat in da morajo biti roke vedno čiste. Enako v mnogih drugih rečeh. — In še eno bo uvidna mati storila. Opazila bo namreč, da se v otroku kljub vsej pazljivosti od njene strani pojavljajo neurejena nagnenja, ki njej nikdar niso všeč. Dete bo stegovalo roko po škarjah, po nožih in še po marsičem. Grabilo bo po nečednih predmetih in jih nosilo v usta. Igrače in druge reči bo nalašč metalo na tla in jih skušalo s silo razbiti. Seveda mati teh prekulj ne more mirno gledati. Sama beseda pa tudi ne bo izdala. Tu bo že treba, da se taka nerodna nagnjenja izbijejo na drug način: krenila ga bo po prstih, dejala ga bo drugam, vzela mu za nekaj časa dovoljeno igračo ali ga na drugak način kaznovala. — Kakor hitro pa mati zapazi, da otrok razume ukaz in materino voljo spozna — od takrat dalje mora gledati na to, da je glavna sila, ki uveljavlja otrokovo ubogljivo ravnanje, njeno odločno, krepko voljo razodevajoča beseda.

Mali otrok spozna najprej materino voljo le posamič, danes enkrat, jutri enkrat, pojutrnjim morda že dvakrat. Tako mu polagoma v duši zraste zavest in spoznanje, da je treba mater vedno ubogati. Mati je njegova prva — avtoriteta. Pa tudi to mora otrok kmalu spoznati, da mama ni dolžna biti pokorna. Nič nevarnejšega bi ne bilo za njegovo vzgojo kot če bi se mati vdajala njegovim željam in jih drugo za drugo izpolnjevala.

Polagoma pride otrok na to, da mora pri raznih enakih priložnostih enako ravnati — in sedaj je čas, da mati od poedinega slučaja prestopi k splošnemu ukazu, ki velja enkrat za vselej. Na primer: Otrok je tepel mlajšo sestrico. Mati ga je zato kaznovala. Drugi dan je tepel sosedovo dete, pa je bil zopet kaznovan. Tretji dan je tepel mladega psička — zopet kaznovan! Sedaj je treba postaviti splošno veljavno pravilo: Nikogar ne smeš tepsti! Otrok bo to razumel, toda kljub temu mu je treba dajati še vedno čisto posebne, na določeno dejanje se nanašajoče ukaze in prepovedi.

Tako torej dorašča otrok iz gole navaje k pokorščini za šolo prave pokorščine, ko se mora učiti ubogati tudi takrat, ko matere ni zraven; to pa tako dolgo, da se zna končno sam od sebe prav obrniti in zgolj pod vodstvom vesti, ki je glas božji v njegovi duši, ravnati vedno prav in se ogibati slabega. (Konec prihodnjic.)

Iz Avtomobilije.

Tako imenujemo danes Zedinjene države v Severni Ameriki. Po pravicu. Vseh avtomobilov na svetu je bilo koncem leta 1923 17 milijonov; od teh jih je bilo v Zedinjenih državah štirinajst in pol, na vsem ostalem svetu pa samo dva in pol. Ker šteje Unija — krajša označba za Ze-

dinjene države — 110 milijonov ljudi, pri-
deta na 15 ljudi dva avtomobila oziroma eden že skoraj na sedem ljudi. Danes je najbrž razmerje eden na sedem že doseženo, ker napravi „kralj avtomobilov“ Ford na teden do 50.000 avtomobilov! Vsa Jugoslavija ima okoli 5000 avtomobilov;

to se pravi, toliko, kolikor jih napravi Ford v pol dneva. Pri nas v Jugoslaviji pride en avto na 2400 ljudi; z drugimi besedami: Kjer je pri nas 1 avto, jih je v Uniji 300 in še več. Pa Unija še ni nasičena; Ford pravi, da se je šele začelo in da bo v desetih letih imel vsak prebivalec Unije svoj avto, da se bodo torej tudi otroci vozili v svojem avtu v šolo. Berači se vozijo na svojo „postojanko“ že sedaj tako. Saj ni čuda. Navaden „Ford“, kakor imenujejo avtomobile po tovarnarju, stane 300 do 350 dolarjev. To pa ni dosti več, kakor zasluži rokodelca na mesec. Če računamo z našimi razmerami, bi smel biti avtomobil toliko drag, kakor znaša mesečna plača izučenega rokodelca. In mislimo, da bi si potem tudi pri nas berači omisslili svoj avto. Saj bi bilo to manj, kakor pa stane navadno kolo.

Zanimivo pri Fordu je to, da izdeluje vse sam: železne dele, kavčukovo blago, prevleke i. t. d. Premog v tovarne mu vozijo njegovi parniki in njegovi vlaki, kupil si je premogovnike, gozde, železne rudnike, kavčukove plantaže, z eno besedo: vse pridelal in izdelal sam. Zelo težko je priti v njegove tovarne, naval delavcev je velikanski. Zakaj? Ne samo, da so delavci izborno plačani, dobro preskrbljeni, da si lahko vsak sam postavi svojo hišico, da ima v hišici brezžični telegraf in telefon i. t. d.; delavci so na polovico udeleženi tudi na čistem dobičku. Lani je zaslužil Ford okoli 180 milijonov dolarjev; od teh je plačal 40 milijonov davka, ostalo mu jih je še 140. Polovico od te vsote dobijo delavci. Kaj je pa to, 70 milijonov dolarjev? Računajmo samo na dan in recimo, da dobimo za 1 dolar 300 kron. Dnevni dobiček — samo za delavce — znaša skoraj 200.000 dolarjev, v naš denar preračunjeno skoraj 60 milijonov kron! En sam dan! Delavcev v Fordovih tovarnah je 100.000, torej zasluži vsak delavec poleg navadnega zaslužka še 600 kron na dan posebej! Seveda ni udeležba enaka, kakršno je pač delo; boljši delavci dobijo več, slabši manj. Gotovo je, da se bo vsak potrudil, kar se bo mogel; boljše ko je njegovo delo in več ko naredi, večji je njegov zaslužek. Delo ima pa vsak natančno določeno, in vse svoje življenje dela samo enoinisto. Ni čudno, da se v svoji stroki potem tako izurijo, da gre vsa stvar bliskovito hitro naprej.

Lanskega 16. junija je preteklo dvajset let, odkar se je ustanovila Fordova družba in je bil izgotovljen prvi Fordov avtomobil. Ford je bil tedaj navaden mehanik, danes

je pa najbogatejši mož sveta, tako bogat, da sam ne ve, koliko ima. Hočejo ga tudi kandidirati za predsednika Unije, on pa ne mara, in tudi veliki izumitelj Edison je rekel, da je boljše, če ne kandidira. Fordovo delo je socialno; ne samo, kar je naredil za delavstvo, temveč, kar je naredil za ameriško občinstvo sploh.

Akcijski kapital je znašal pri ustanovitvi družbe 100.000 dolarjev, na razpolaganje je bilo pa samo 23.000 dolarjev. Takrat, leta 1903, je bil dolar vreden samo 5 naših kron. Na Forda je prišlo tedaj samo 25% akcijskega kapitala; leta 1907 že 58,5%; leta 1909 so bile pa vse akcije njegove. Leta 1908 je prišel prvič znani model T na trg. Ko je bil prvi uspeh dosežen, je začel Ford uresničevati svoje nazore o medsebojnem razmerju delavstva in kapitala. Leta 1913 je določil najmanjšo plačo za delavce, 5 dolarjev na dan, po naše 25 predvojnih kron! Le vprašajte svoje starše, pa boste zvedeli, kaj je pomenilo pred vojno 25 kron. In to je bila najmanjša plača. Obenem je vpeljal tudi delitev dobička. Seveda je to vzbudilo v krogih kapitalistov veliko razburjenje, in rekli so, da bo Forda in njegovo podjetje vzel vrag. Pa ga ni, temveč je Bog dal njemu in njegovemu človekoljubnemu delu vedno večji uspeh. In kaj je naredil Ford? Obljubil je kupcem svojih avtomobilov, da jim bo nekaj odstotkov od nakupne cene vrnil, ko bo enkrat prodal gotovo število avtomobilov. In ko je to število dosegel, so dobili stotisoči one odstotke po čekih nazaj.

Leta 1903. je napravil Ford 1708 avtomobilov; za lani še nismo mogli dobiti natančnih števil, vemo pa, da je znašala vsa ameriška produkcija okoli štiri milijone avtomobilov in da je Ford udeležen na tej produkciji z najmanj štirimi petinami, torej nad 3.200.000 avtomobilov. Leta 1903. ni imel niti 20 delavcev, sedaj jih je nad 100.000. Prodajalen ima samo v Uniji 9000, drugod po svetu pa vse polno agentur. Njegov avto vsak lahko brž spozna, kolesa stojijo namreč bolj naširoko.

Lani 30. jul. je dosegel Ford 60. leto, dela pa vsak dan 18 ur. Njegove glavne delavnice so v mestu Detroit, ob kanadski meji.

Dočim je torej Unija napravila lani štiri milijone avtomobilov, jih je ves ostali svet samo 101.000. Eksportirali so za 234 milijonov dolarjev avtov in njih sestavnih delov. Trgovcev z avtomobili je bilo lani v Uniji 44.000, garaž 51.000, popravilnic in pomožnih postaj pa 68.000. To je res Avtomobilija!

Bivši urednik „Mladosti“ br. Jernej Hafner, doslej kaplan pri Sv. Petru v Ljubljani in tajnik Prosvetne Zveze, je imenovan za župnika lepe in obširne župnije Stari trg pri Ložu v cerkniškem dekanatu. Mi mu častitamo in obilo blagoslova želimo v njegovem novem delokrogu!

Naši bratje Orli v zasedenem ozemlju. Dne 7. septembra t. l. so priredili Orli v Mirnu pri Gorici zvezni telovadni nastop združen s tekmami. Tekme so se pričele ob 7. uri zjutraj ter so bile razdeljene v dva oddelka. Tekmovali so v teku, skoku, plezanju, suvanju krogle ter prostih vajah. Zmagal je mirenški odsek, zmagovalec med posamezniki je bil pa br. Leopold Klančič, član istega odseka. Pri javni telovadbi je nastopilo 86 članov, ki so izvedli lep rajalen pohod ter proste vaje. Za njimi je nastopilo 64 članic, ki so bile od mnogoštevilnega občinstva (okrog 2500 ljudi) burno aklamirane. Nato je nastopil moški naraščaj (42) in gojenke (20), ki so prav dobro izvajali proste vaje. Člani so izvedli tudi nekaj skupinskih vaj brez orodja in na orodju. Za skupinama je bila telovadba na orodju in sicer na drogu, bradlji in na ročkah, ki se je tudi prav dobro obnesla. — Ta nastop nam kaže, da se naši bratje onstran meje kljub težkočam, ki jih imajo, zelo pridno gibljejo. Želimo jim mnogo uspeha ter kličemo le naprej — do zmage! Bog živi!

Dr. Iv. Pregelj:

Slovenska legenda.

Povest.

11. Rimljan.

Sv. Pavel je medtem služil po svoje svojemu Bogu. Z neustrašeno besedo je branil pravico jezika v cerkvi in poštenje duš v državi. Seme, ki ga je sejal, je gnalo stoteri sad: šibki so se krepčili, omahljivi so se ustaljali in le oni, ki njegove besede slišati niso marali, so zatajevali svojo mater. Pa to je od začetka sveta tako . . . Strašno je šel sloves o silnem odvetniku po deželi. Vsi dobri so ga blagroviali, vsi oni, ki so iz Macchiavella učili, so ga sovražili. Tedaj je dal apostola k sebi poklicati deželski prefekt. Vljudno je storil to — da so tako vljudni vem od župnika Kende, ki je to skusil —, voz je poslal ponj. Tako so ga pripeljali. Prefekt je čakal nestrpnost nanj. Bal se je upora. Prefekt je hodil po svoji pisarni gor in dol. Le zdaj pa zdaj se je ozri na najnovejše povelje od „zgoraj“. Slovelo je:

„Vse je dovoljeno v službi domovine!“

Straža mu je javila jetnika. Druga ga je privedla. Apostol je videl, da je pozdravila predstojnika s kretnjo starih rimskih legijoncev. Nasmehnil se je trpko in pomiloval:

„Sinčki — figliouli! Kretnjo ste posneli, a duha in hrabrosti starih vojakov ni v vas ni za otroški grizljaj“.

Nato se je zagledal apostol v prefekta. Pač je bilo nekaj rimske plemenitosti v potezah, a oči so bile plahe, nestalne in apostol je vedel:

„Zato so zavratni, ker se boje. Kakor neumna lajajoča živina. Pa psujejo druge s psi“.

Prefekt je vprašal, kaj je apostolov posel.

„Da oznanjam svojega Boga“, je odvrnil apostol.

„Zato te niso prignali. Ljudstvo si bunil“, je dejal prefekt.

„Učil sem, da je krivica krivica in da je le pravica od Boga in potrebna za življenje“, je dejal trpko veliki Potni.

„Ne, moj dragi, učil si, da so naše postave krivične“, je dejal prefekt.

„Ali morda niso?“

Prefekt je prebledel in je zasikal:

„Dal te bom bičati za predrznost preden te obsodim“.

„Sodi me“, je velel Pavel, „a bičal me ne boš. Cives sum romanus!“

Stalni stadion orlovskega društva v Olomucu na Moravskem. Dne 10. avgusta t. l. je bil blagoslovljen prvi orlovski stadion, katerega si je zgradil olomuški Orle. Stadion je eden največjih v čehoslovaški republiki in sploh največji na Moravskem. Prostora ima za 2.000 telovadcev in za 50.000 gledalcev. Tako, da se bodo na njem lahko vršile tudi podzvezne prireditve. Na stadionu so pokrite tribune, postavljene na betonskem temelju, pod njimi so pa razna skladišča, garderobe, prodajalne i. t. d. Za godbo je zgrajen krasen paviljon. Poleg velikega telovadišča ima stadion še manjše telovadišče za društveno telovadbo in igrišče. V stadionu je tudi kopališče s 70 kabinami. Veliko telovadišče ima razne priprave za vodni sport, po zimi bo služilo za drsališče. Stadion se nahaja pri reki Moravi, skoraj v sredini mesta blizu kolodvora. — Koliko zmisla imajo češki Orli za telesno vzgojo, dokazuje to, da sedaj že posamezna društva postavljajo lastne stadione. Želimo, da bi naši severni bratje dali s tem pobude tudi nam!

Telovadne šole za vaditelje čeških Orlov. Moravska podzveza je priredila v dneih od 4. do 17. avgusta t. l. podzvezno vaditeljsko šolo v Vyškovu. Udeležilo se je je 40 bratov in 30 sester. Vaditeljsko šolo je obiskal tudi predsednik čehoslov. orlovske zveze, br. minister Šrámek, kateremu je poročal vodja šole, podzvezin načelnik br. Kostelka o uspehu. Br. predsednik je imel lep nagovor na udeležence vaditeljske šole. Koncem šole so se vršili izpiti za vaditelje in vaditeljice. Vaditeljska šola se je prav dobro ob-

nesla in bo gotovo še bolj dvignila tehnično delo pri naših severnih bratih.

Češki Orli so imeli v Pragi 22. junija t. l. organizatorične tekme za češko podzvezo. Te tekme se je udeležilo 16 bratov in 16 sester. Sedem tekmovalcev je dobilo po 45, štirje po 44, šest pa po 43 točk.

Nemški telovadci na Češkem. Letna statistika nemških telovadcev na Češkem izkazuje v letu 1923: 15 žup, 912 društev z 97.123 člani. Telovadcev je bilo 21.934, telovadkinj 10.962, moškega naraščaja 11.521, ženskega naraščaja pa 8.442. Ta društva goje pred vsem šport in lahko atletiko.

Sokolske tekme ob priliki izleta v Zagrebu. Telovadnih tekem ob priliki zagrebškega sokolskega zleta se je udeležilo troje vrst z 22 posamezniki v višjem oddelku, štiri vrste s 30 posamezniki v srednjem oddelku ter osem vrst s 47 posamezniki v nižjem oddelku. V prosti tekmi je tekmovalo 16, v posebni pa 22 članov. Vseh članic je tekmovalo 44 v peterih vrstah.

Slovenski Sokoli l. 1880. V „Hrvatskem Sokolu“, glasilu hrvatskega sokolskega Saveza piše g. dr. B. o slovenskih Sokolih sledeče: „Slovenski Sokoli v Ljubljani in nemški turnerji l. 1880. „Deutsche Turnzeitung“ Leipzig 1880. prinaša v svoji 30. številki ta-le dopis iz Ljubljane: Dne 4. julija l. 1880. je imel Laibacher Turnverein v gostilni „Zum grünen Berg“ za svoje člane in prijatelje letno svečanost, ki je bila aranžirana v obliki nemške ljudske svečanosti. Na vspredu je bilo streljanje na cilj z lokom, metanje zvezde (Sternwerfen mit Kugeln) ter nagradno kegljanje, koncert, šaljivi šatorji, ognjomet in ples. Izdatki za nabavo so bili veliki, tembolj, ker se je ta zabava trikrat odgodila. Zabava je pa uspela ter so se turnerji mogli pohvaliti z obilnim obiskom. Tudi „Slovenski Sokol“ je prisostvoval tej svečanosti na poziv L. T. V. in corpore s svojim znakom kot gost ter je tako vrnil obisk, ki ga je L. T. V. istotako na poziv ljubljanskega Sokola dne 27. pret. meseca na njegovi slavnosti. Učitelj L. T. V. Jul. Schmidt je šel tedaj na veliki nemški „Turnfest“ v Frankfurt na M. Tako so še tedaj delali Slovenci in Nemci v Ljubljani. Ko so se pa postavili slovenski Sokoli na nacionalno stališče, so nastale od strani Nemcev proti slovenskemu sokolstvu velike mržnje, ki so rodile poboje posebno na izletih.“

Še nekaj poročil iz švicarskega telovadnega glasila o telovadni tekmi na olimpijadi. „Schweizer. Turnzeitung“ prinaša v svoji 38. štef. z dne 19. sept. t. l. od svojega poročevalca zelo značilno poročilo. Da bodo čuli naši čitatelji tudi inozemske glasove o tej tekmi, navajamo najvažnejše iz gori omenjenega poročila: „Sodni zbor tvori poglavje zase, ki pa ni posebno prijetno . . . Da bi v obvezni vaji na bradlji vsak izmed osmero Cehov zaslužil

Prefekt je ostrmel, nato pa je dejal:

„Na postavo se sklicuješ? Ali je nisi pravkar zanikal?“

„Sklicujem se na pravico“, je odvrnil apostol. „Obsodil sem samo nasilje“.

Prefekt je postal nemiren. Prijal mu je krepki duh. Tudi ni bil slab človek, a delati je moral, kakor je hotela našuntana drhal. „Po moje govori“, je mislil, „strašno je lepa njegova beseda. D' Annunzio je pojac pomerjen ž njim. A nevaren, dio mio, nevaren je zato ta tembolj“.

„Kako se kličeš?“ je vprašal nato. Apostol je odvrnil:

„Imam dvojno ime. Nasilnega so me zvali Savla, pred teboj pa stoji Pavel“.

„Norčuješ se“, je prebledel prefekt. „Nisem Festus in moj kralj ni Agripa, da bi te ščitil. Obsodil te bom. Pod mečem boš umrl!“

„Ali ubiješ s tem pravico?“ je pomiloval apostol. Prefekt ga je dal odvesti. In zopet je bral najnovejše povelje od „zgoraj“:

„Vse je dovoljeno v službi domovine!“ . . .

* * *

Privedli so predenj starca-upornika. Kaj da je storil zlega, je vprašal prefekt.

„Ne vem“, je odvrnil stavec. Prefekt mu je bral ovadbo, da moli po slovensko. Nato ga je vprašal, ali bo še. Stavec se je vzravnal, oči so mu blisnile kakor mlademu človeku. Rekel je počasi in odločno:

„Osemdeset let sem molil po naše, molil bom še ta čas, kar mi je živeti. Kdo me bo strahoval?“

Prefekt je mignil in so ga odvedli v ječo. Pripeljali so predenj sedemletnega otroka.

„Sinček“, se je dobrikel prefekt, „kar bom rekel ponovi. Reci: živeli dobri moji bratje Italijani“.

Deček je zmajal nemo z glavo.

„Slovensko poješ“, se je raztogotil prefekt, „v temno klet te dam zapreti“. Strmel je zadivljeno v neustrašeno mlado lice.

„No, ali bo kaj?“ je vprašal čez trenutje.

„Zapri me!“ je odvrnil deček. „Kar me je mati učila, bom pel do smrti“.

Prefekt je pomignil straži. Tedaj je zaklical deček veselo:

„Živeli moji pravi bratje, Slovenci!“ — — —

Pred prefekta so privedli ubožno in izmučeno žensko. Preden je mogel vprašati prefekt, je planila, dvignila roko in grozila:

„Ti si torej tisti galjot biriški! Preklet bodi zato, kar si mi storil, kri mojega moža nad te, rabelj kraljevi, nad te in njega, kateremu služiš“.

Prefekt si je z rokama ušesa zamašil in jo dai odvesti . . .

Izgubljeno je iskal za obsodbo apostolu, katero je bil prej stražnik prinesel v podpis. Blodno so mu šle oči mimo najnovejše postave:

„Vse je dovoljeno v službi domovine!“

Prefekt je našel, kar je iskal. Še je dvomil in trpel: „Rešil bi ga, če bi mogel in smel. A ne smem.“

Strašno je pobunil ljudi. Žene, starci in otroci so levi. Kako neki je šele odrastlim in močnim. Dio, Dio, kakšno je to prekleto ljudstvo!

Vzel je list in sedel in podpisal trpko. Straža je vzela list, pozdravila s kretinjo legijoncev in šla . . .

V apostolovo vozo je stopil krvnik. Apostol ga je spoznal in zarajal k svojemu Učeniku:

„Gospod moj, ali sem vreden te sreče? Jaz sam, jaz edini Tvojih bom smel dvakrat umreti za Te!“ . . .

* * *

Pa ni umrl. Tisto uro so se odprla vrata ječe pred njim in je izšel svobodno. Zadnja odrešilna beseda je bila namreč meso postala. Sedemletni otrok Janez Evangelist je bil stopil pred očeta in mater in je molil z besedo apostolskega pastirja, Služabnika služabnikov božjih:

„Credo in unum Deum . . .“ —

Peklenska vrata so zahrupela v svojih tečajih . . . Niso premagala . . .

(Konec.)

boljšo presojo kot najboljši naši (švicarski) telovadci na bradlji, se nekam romantično čita v klasičniji listi, ker je namreč v poljubni vaji, kjer ni sodil noben Švicar, samo en Čeh dosegel preko 10·5 točk (10·73), naših švicarskih pa kar šest! . . . Če bo sodni zbor pri olimpijskih igrah tudi v bodoče tako ostal, bi bilo nevarno pustiti naše (švicarske) sodnike sodelovati; nevarnost nalezljivosti za pristransko presojevanje je velika, in oni bi za naše (švicarske) tekme ne bili več uporabni — — — “ Dalje se izreka proti preveč dolgim vajam in proti nekaterim prvinam posebno na drogu, ker so take stvari največja nevarnost za vzgojo poklicnih telovadcev. „Dejstvo je tudi“, pravi poročevalec, „da pokličejo nekatere države svoje telovadce za tako tekmo 1–2 meseca pred prireditvijo na skupno vezbanje ter jih odtegnejo od civilnega poklica. Ciljem naših (švicarskih) društev pa to ne odgovarja. V vsako vas dobro telovadno društvo, to je prva naša naloga, ne pa na štiri milijone prebivalcev osem telovadcev-umetnikov, ki naj se boré na takih tekmah za prva mesta! — Sodni zbor se mora izpopolniti, dobiti navodila ter skupno in praktično presoje-

vati, pri tekmi pa pravilno in objektivno soditi; sodniška vest mora biti pač na „olimpijski“ višini. Ako se v tem oziru ne bo izpremenilo in ako ne bo končala tajna diplomacija go-tovih zveznih držav (!!), potem Švicar ne bo več sodeloval (!?). — K tekmi se morajo pripustiti v s e države. Dokler bodo od tekem izključene države, ki v telovadnem oziru tako visoko stoje kakor n. pr. Nemčija, toliko časa tekma ne bo popolna. Dobro vem, da je marsikomu prav, da se Nemci od tekem izključujejo. Saj sem sam videl, kaj znajo Nemci. Pri nemškem zveznem zletu v Monakovem l. 1923 sem videl na drogu in na bradli mnogo več novega, krasnejšega in boljšega, kot pa v Partizu“.

Statistika o telovadnih nezdah pri švicarskih telovadcih v l. 1923. Pri švicarskih telovadcih je bilo v l. 1923 875 večjih in manjših nesreč in sicer pri 531 društvih. Največ slučajev je bilo pri izvitju ozir. izpah-njenju udov (369), ter zlomljenih kosti (124). Pri rokoborbi se jih je pone-srečilo 117, na drogu 136, na bradlji 132, pri bo-renju 25, pri skokih 184, na konju z ročajji 13, pri skupinah 17, pri skokih čez konja 45, pri prostih vajah in vajah s palicami 20, pri skoku s palico 72, pri dviganju kamena 5, pri igrah 48, pri suvanju kamena 9, pri krogih 4, pri dviganju ročk 5, pri suvanju krogle 7, pri metanju žoge 8, pri metanju kopja 2, pri teku 4, pri teku z zaprekami 4, ter 18 različnih slučajev. Smrtna slučajja sta bila dva in sicer eden pri vaji na konju z ročajji, eden pa pri rokoborbi. Švicarji imajo vpeljano nezgodno zavarovanje. Kakor hitro se komu kaj zgodi pri telovadbi, dobiva toliko časa podporo iz tega fonda, dokler ni zdrav. V smrtnih slučajih pa se izplača družini ponesrečenca velika svota. Nezgodno za-varovanje imajo vpeljane že vse tel. organizacije — in bo treba tudi pri nas na to misliti.

Obveznost šolske telovadbe na Bavarskem. Bavarski svet za telesno vzgojo je soglasno sklenil vpeljati obvezno dnevno telovadno uro na vseh šolah.

Švicarska katol. telov. zveza priredi l. 1925 zvezni zlet. Kraj zleta določi prihodnji občni zbor.

Vojaško pismo iz Plava v Črni gori.

Dragi bratje! Leto s svojimi prireditvami se bliža koncu. Iz mnogih krajev in mnogih grl se je letos spet glasila naša lepa himna „Dvignite Orli“. Mnogo src se je spet navdušilo ob pogledu na naše orlovske vrste.

A tu v Plavu v Črni gori je drugače. Malo slišimo o bratskem delu in napredku v domovini, redko pride kako poročilo v te samotne črnogorske gore. A rok naše službe se bliža koncu, zopet se bomo pridružili našim vrstam in s podvojeno vne-mo in energijo delovali za napredek in procvit našega orlovstva.

V imenu vseh v Plavu zbranih Orlov-vojakov pošilja vsem bratom iskreni „Bog živi!“

Maks Meško, bivši član odseka Sv. Tomaž.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Tukajšnji odsek šteje sedaj 12 telovadcev, tri netelovadce in 3 starešine. Podpornih članov ima 36. Odborovih sej je bilo v zadnjem poslovnem letu 14. Fantovskih sestankov 22 z 32 predavanji in 14 deklamacijami. Vložni zapisnik izkazuje 52 došlih dopisov, odpo-slanih pa 76. Denarnega prometa je bilo Din 2650. Telovadnih ur je 28 z 260 telovadci, povprečen obisk 9 na uro. Pri tehničnih tekmah je odsek do-segel 74·14 točk. Skupno z org. tekmami 81·76%, ter dobil 2. častno diplomu. Vprizorili smo dva-krat igro „Dimež“. Dne 25. marca smo imeli lepo uspelo akademijo s sodelovanjem Orlic in naraščaja. Ob tej priliki smo se skupno posvetili presv. Srcu Jezusovemu.

Sledeči predpisom Poslovnika smo obhajali vse orlovske praznike s skupnim prejemom sv. zakra-mentov. Nastopali smo v krojih pri procesijah na

Velikonočno soboto, ob Telovem, ob sklepu večne molitve ter ob sklepu tridnevne v čast Srcu Jez. Opravljali smo nočno češčenje pred praznikom Srca Jezusovega, marljivo smo se udeleževali tridnevne pred praznikom in tudi na praznik sam. Govori gg. misijonarjev so nam nadomestili duhovne vaje.

Sodelovali smo v odlični meri pri sprejemu zvonov doma in pri Sv. Juriju v Slov. goricah.

V nemali meri je naš odsek pripomogel k temu, da se je ustanovil nov odsek pri Sv. Antonu v Sl. goricah. Bil je v stalnem stiku s tamošnjimi fanti,

vnetimi za Orle, učil jih predhodno telovadbe, šel jim z nasveti in dejanjem na roko ter sodeloval pri slovesni ustanovitvi dne 27. VII. Prizadevamo si, da v kratkem spravimo še en odsek na noge, namreč pri Sv. Trojici v Slov. goricah.

Nastopili smo tudi še na okrožni prireditvi v Hočah, na srenjski prireditvi pri Sv. Rupretu v Sl. goricah, dne 14. IX. in na fantovskem dnevu v Mariboru. Na občnem izboru smo ustanovili tudi „Čebelico“, ki nam bo zbirala dinarje, da bomo mogli nastopiti polnoštevilno na III. slov. orlov. taboru v Ljubljani. Bog živi! — *Geratič M. tajnik.*

Orlovske uganke.

Sestavlja Peter Butkovič-Domen.

1. Skrivalica.

(Domen, Zgonik.)

2. Črkovna podobnica.

me ti jaz vse Bog.

Rešitev ugank naj se pošlje po dopisnici do 1. decembra 1924. Dva izžrebana rešilca dobita po en izvod Spominov iz orlovske mladosti.

Rešitev ugank v 10. številu.

1. Podobnica: Še ko mrtva leži, kokoš pred lisico varna ni.

2. Posetnica: Socialna misel.

Prav so rešili: Štefanič J., Modrinjak F., Kmecl E., Maribor; Kalna J., Fras J., Valand A., Šavara I., Ljubljana; Bračnar I., Karlin F., Strancar I., Sem I., Jakopič A., St. Vid nad Ljubljano; Gajšek I., Špeglič D., Celje; Tumšek F., Polzela; Orlovski odsek St. Jurij ob Taboru; Jakel R., Središče; Bahor J., Vinica; Urbanija F., Moravče; Bernot A., Dob; Hafner F., Dravlje; Lodrant O., Prevalje; Radšel F., Pameče; Kordiš J., Loški potok; Bambič J., Polica; Kotnik L., Guštanj; Škerjanec C., Wien.

Ižžrebana sta bila: Škerjanec C., Wien in Štefanič Jakob, Maribor.

„Balkan-Kolektor“

Krožek nabiralcev znamk, razglednic, bankovcev itd.

Kranj (Slovenija).

Zveze v tu- in inozemstvu. — Ilustr. list. Kroženje znamk. — Prospekt brezplačno.

Erman & Arhar

Priporočava
se za vsako-
vrstna stavbna
in pohištvena dela

m i z a r
o v s t

Načrti, pro-
računi brez-
plačno! — Stal-
na zaloga pohištva

Št. Vid nad Ljubljano št. 4

»Mladost«, glasilo Orlov. Podzveze v Ljubljani, izhaja 15. v mesecu. — List izdaja konzorcij »Mladosti« v Ljubljani. — Upravišтво je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna O. P.) — Tiska tiskarna Tiskovnega društva v Kranju. — Uredništvo: Ljubljana, Ljudski dom, Orlovska Podzveza. — Odgovorni urednik: Franc Zabret. — Naroča se pri upravištvu »Mladosti« (Ljubljana, Ljudski dom). — Za redne člane in starešine brezplačno; za vse druge po Din 30.— letno. Posamezna šte. Din 2'50. — Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

Stavbeno podjetje **IVAN OGRIN**, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje št. 8

Telefon 426

se priporoča za vsa stavbena dela ter nudi po zelo nizkih cenah

opeko

vseh vrst (strešno, zarezano in navadno opeko bobrovec, žlebnike, opeko za tlak) in cementne cevi.

LASTNA OPEKARNA NA ČRNUČAH.

ZALOGA TUDI V LJUBLJANI.

POSLOVNE KNJIGE!

Salda-konte, štrace, blagajniške knjige, ameriške jurnale, odjemalne knjižice, kopirne knjige, račune, šolske mape i. t. d.

priporoča knjigoveznica K.T.D.

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6. II.

NOVA ZALOŽBA

r. z. z. o. z.

ima v zalogi vsakovrstne pisarniške, šolske knjige, zvezke, risalne priprave v največji izbiri za tehnike in inženirje, vse najnovejše knjige svoje in drugih založb, tudi nemške in francoske. Sprejema naročnino na tu- in inozemske knjige in liste.

Edino združno podjetje te stroke v Sloveniji!

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani
(Ljudski dom)

Centralna čebelica

sprejema vloge čebelic kakor tudi posameznikov ter jih obrestuje

po 6%

Vloge se sprejemajo vsak dan razen ob nedeljah in praznikih od 8—12 dopoldan in od 2—6 popoldan. — Dvigajo se samo popoldan. Denar se more vlagati tudi po poštni položnici št. 13.169 Centr. čebelica.

V zalogi Društvene nabavne zadruge so tudi šminke, krep, mastiks in vazelin za gledališke igralce in sicer znatno ceneje kot drugod. — Risalni papir, kuverte in bloke za vstopnice kupujte le v Društveni nabavni zadrugi. — V isti zalogi so tudi fine plavalne hlačice.

SVOJI K SVOJIMI

SVOJI K SVOJIMI

38.505 III. A. 6.

Blauholz

XVII. 1924. Papier

18500

500

600